

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΩΣ ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ ΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ

Ἀναδημοσιεύουμε ἀπὸ τὸ «Ἐλεύθ. Βῆμα τὸ παρκατῶ πολὺ ἐνδιαφέρον ἄρθρο τοῦ κ. Ἄπ. Δοξιάδη, προέδρου τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ, ὅπου δείχνει πῶς σὲ προηγμένες χώρες κατορθώνεται νὰ συμβιβασθῇ ἡ δουλειὰ τῆς γυναίκας ὡς μητέρα καὶ ὡς ἐπαγγελματία. Εἶναι ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν ἔκθεση τῆς Δρέσδης γιὰ τὴ μητέρα καὶ τὸ παιδί.

ΔΡΕΣΔΗ, Ἰούλιος.— Ὅσον περισσότερον ὁ ἐπισκέπτης τῆς ἐκθέσεως ἐγκύπτει εἰς τὴν μελέτην, ὅσον περισσότερον καιρὸν καταναλίσκει, τόσον περισσότερον πείθεται ὅτι ἀκόμα τίποτε δὲν εἶδε, ὅτι ἀκόμα πολλὰ ἔχει νὰ μάθῃ. Σήμερον παρασυρθεὶς ἀπὸ τοὺς συνοδοῦς μου περιῆλθον καὶ τὸ περίτερον πού ἔχει τὴν ἐπιγραφήν: «Ἡ γυναίκα ὡς μητέρα καὶ ὡς ἐπαγγελματίας». Πρώτα κτυπάει στὰ μάτια ἀμέσως, ἀντίκρου ἀπὸ τὴν εἴσοδον ἡ ἐξῆς φράσις: «Ἡ γυναίκα μόνον τότε ἠμπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὸν ἑαυτῆς τὴν ὑγείαν τὴν σωματικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν ὅταν ἐπιτύχῃ νὰ ἑναρμονίσῃ τὰ καθήκοντά της ὡς μητέρα καὶ νοικοκυρὰ πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἐπαγγέλματος της». Ἴσως θὰ ὑπάρχῃ ἀντίρρησης τοῦλάχιστον διὰ τὸν τόπον μας, ἡ ἐξῆς: Εἶναι: ἄραγε ἡ γυναίκα ὑποχρεωμένη νὰ ἐργασθῇ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι; Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία διὰ τοῦτο. Καὶ εἰς τὸν τόπον μας, ὅπως παντοῦ ἄλλου, καὶ πρὸ, ἀλλά, κυρίως, μετὰ τὸν πόλεμον, εἶναι ἠναγασμένη νὰ δουλεύῃ. Ἄλλοτε διὰ νὰ διατηρήσῃ οἰκογένειαν, ἄλλοτε διὰ νὰ προσθέσῃ καὶ ἐκείνη κάτι τι διότι δὲν ἔπαρκοῦν αἱ ἀπολαναὶ τῶν ἀντρῶν, καὶ ἄλλοτε διὰ νὰ συντηρήσῃ τὸν ἑαυτῆς.

Ὅπως εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἔτσι καὶ σὲ μᾶς, ἀρκετὰ σπουδαῖος ἀριθμὸς κοριτσιῶν δὲν ἠμποροῦν νὰ ὑπανδρευθοῦν. Ἀπλούστατα διότι εἶναι περισσότερα ἀπὸ τοὺς ἄνδρας. Εἰς τὴν Γερμανίαν 200.000 γυναῖκες περισσεύουν ἡλικίας 25—50 ἐτῶν. Καὶ ἡμεῖς πού ἀποτελοῦμεν τὸ 1)10 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γερμανίας εἰς τὸν δὲν ἔχωμεν 90.000 τοῦλάχιστον 20, 30, 40 χιλιάδες ἔχομεν. Αὐταὶ πρέπει νὰ δουλέψουν διὰ νὰ ζήσουν. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐπαγγελματικὴ μόρφωσις τῶν κοριτσιῶν εἶναι ἀναγκαία. Μαζὶ ὅμως μ' αὐτὴν πρέπει νὰ εἶναι σφιγτὰ συνδεδεμένη καὶ ἡ νοικοκυρικὴ μόρφωσις. Διότι, βέβαια, δὲν εἶναι ἐκ τῶν προτέρων στιγματισμένες ὅτι θὰ μείνουν ἀνύπανδρες. Ὅλα τὰ κορίτσια δὲν χάνουν τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὔρουν τὸν κατάλληλον ἄνδρα. Πολλὲς φορὲς καὶ αὐτὴ ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐνασχόλησις διευκολύνει τὴν ἐξεύρεσιν γαμβροῦ. Ἡ πραγματικὴ ὅμως καὶ θετικὴ νοικοκυρικὴ μόρφωσις θὰ καταστήσῃ τὴν οἰκογένειαν εὐτυχεστέραν. Ὅταν μιὰ γυναίκα γνωρίζῃ πῶς καὶ τί νὰ ψωνίσῃ, πῶς θὰ θρέψῃ τὴν οἰκογένειάν της, πῶς νὰ περιποιηθῇ τὰ παιδιά της, πῶς νὰ προστατεύσῃ μέσα στὸ σπίτι της ἐκείνους πού ἔχουν ἀνάγκην, καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν, καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς τὴν

πολιτείαν κάμνει οἰκονομία. Καὶ αὐτὴ ἡ μόρφωσις πρέπει νὰ εἶνε ὑποχρεωτικὴ εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα ὥστε κάθε Ἕλληνις νὰ εἶνε εἰς θέσιν καὶ τὴν ὑγείαν νὰ διαφυλάξῃ καὶ τὸν πλοῦτον τῆς οἰκογενείας νὰ αὐξήσῃ. Ἐδῶ στὴ Γερμανίαν παρετηρήθη ὅτι ἀφ' ὅτου τὰ κορίτσια ἤρχισαν νὰ προπαρασκευάζωνται τοιούτοτρόπως, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀλκοολικῶν εἰς τὰς ἐργατικὰς καὶ τὰς ἀγροτικὰς τάξεις σημαντικῶς ἐλάττωται. Τὰ περισσότερα ἀντιαλκοολικὰ σωματεῖα εἶνε ἐργατικά. Καὶ αὐτὸ ὀφείλεται στὴ γυναίκα τοῦ σπιτιοῦ. Μαζὶ μαὺτὸ ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ καὶ τὸ ἐξῆς: Διαρκῶς ὁμιλοῦμεν περὶ μορφώσεως τῆς γυναίκας ὡς συζύγου, μητέρας, νοικοκυρᾶς. Τὸν ἄνδρα πού τὸν ἀφίνομεν; Δὲν ἔχει ἄραγε καὶ ἐκεῖνος ὑποχρεώσεις σπιτικές; Εἰς τὸν σημερινὸν αἰῶνα πού καταβάλλεται προσπάθεια διὰ διάφορα βάρη νὰ καταμερίζωνται ὅσον τὸ δυνατόν δικαιοτέρον, δὲν ἐπιβάλλεται ἄραγε εἰς τὸν ἄνδρα νὰ βοηθήσῃ καὶ ἐκεῖνος τὴ γυναίκα μέσα στὸ σπίτι;

Νομίζει ὅτι εἶναι ἀρκετὸν ὅταν δίνῃ μέρος τῶν εὐθυνῶν του, νὰ ἐπαναπαύεται ἔπειτα καὶ νὰ περῶν ὅλον τὸν ἐλεύθερον καιρὸν του εἰς τὰ διάφορα κέντρα, κακὰ ἢ καλὰ, δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω. Διὰ τοῦτο γίνεται καὶ αὐτὴ ἡ καινοτομία ἐδῶ καὶ ἀρχίζον νὰ δίδονται μαθήματα εἰς τὰ ἀγόρια διὰ καθήκοντα ὡς σύζυγοι καὶ πατέρες. Αὐτὸ δὲ τὸ πρᾶγμα, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι δίκαιον, εἶναι βιολογικῶς ὀρθόν. Ἡ γυναίκα, κυρίως ἐκείνη πού ἐργάζεται ἐπαγγελματικά, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ καμθῇ κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς διπλῆς ἐνασχόλησεως, δηλαδὴ τῆς οἰκιακῆς καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς. Μία πολὺ κτυπητὴ παράστασις ἀπεικονίζει τὴν γυναίκα ἡ ὁποία φέρνει τὸ διπλὸ αὐτὸ βάρος εἰς τοὺς ὤμους της, καὶ ἡ ὁποία ἀντὶ νὰ στέκεται ὀρθία ὅπως ὁ ἄνδρας καὶ νὰ προχωρῇ μὲ ἡρεμίαν, κυρτοῦται κάτω ἀπὸ τὸν διπλοῦν ὄγκον καὶ μαραίνεται προῶρως. Τέτοια παραδείγματα κάθε ἕνας μας βλέπει καὶ γνωρίζει. Πόσαι γυναῖκες ἀπὸ ἐκείνας πού ἔχουν τὴν τύχην αὐτὴν δὲν φαίνονται κατὰ 10 καὶ 20 ἔτη γεροντότεροι. Ὅποιος γυρίζει, στὰ χωριά, ὅποιος ἔχει σχέσεις μὲ ἐργατικὸν κόσμον, καθημερικῶς συναντᾷ εἰς τὴν ζωὴν του τέτοιες εἰκόνας. Δὲν εἶναι ὅμως μόνον ὁ ἄνδρας πού πρέπει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐλάφρυνσιν τῆς γυναίκας.

Ὁλόκληρος ἡ κοινωνία, ἡ ὀργανωμένη καὶ μὴ, ἔχει ὑποχρεώσεις. Καὶ ἡ ὑποχρέωσις αὐτὴ συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀνσλάβῃ τὴν προστασίαν τῶν παιδιῶν δι' ὀρισμένας ὥρας τῆς ἡμέρας. Ὅταν ἡ μητέρα γνωρίζῃ πῶς τὸν καιρὸν πού ἐκείνη περῶν ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι, τὰ παιδάκια της δὲν εἶναι ἐγκαταλελειμμένα εἰς τοὺς σωματικὸς καὶ ἠθικὸς κινδύνους τοῦ δρόμου καὶ τῆς γειτονιάς, μὲ μεγαλειτέραν ὄρεξιν θὰ ἐργασθῇ, μὲ περισσοτέραν γαλήνην θὰ κοπιήσῃ καὶ περισσότερον θὰ ἀποδώσῃ. Εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ εὐρίσκονται σὲ καλλίτερη θέσιν οἱ γυναῖκες ἐκείνες πού

ἢμποροῦν νὰ ποίρνοιν τὰ παιδιὰ τους μαζί. Ὅλα αὐτὰ ποὺ γράφω καὶ πολλὰ ἄλλα δὲν εἶναι μόνον γραμμένα, ἀλλὰ ἀπεικονίζονται μὲ σχήματα, εἰκόνας, στατιστικὰς κατὰ τρόπον ποὺ κάθε ἄνδρας ποὺ θὰ μελετήσῃ αὐτὸ τὸ διαμέρισμα, βγαίνει μὲ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ γυναῖκα, καὶ κυρίως ἡ σύζυγος καὶ ἡ μητέρα, ἀδικεῖται καὶ ὅτι ἡ ἀδικία αὐτὴ ἀντανακλᾷ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν ὑγείαν τῆς οἰκογενείας ὀλοκλήρου, ἢ ὅποια οἰκογένεια εἶναι καὶ εἶναι ὁ ζω-οδότης πυρὴν τῆς σημερινῆς κοινωνίας.

ΑΠ. ΔΟΞΙΑΔΗΣ